

Nacionalisme i qüestió social

A Catalunya, en considerar el problema social, no podem fer-ho en els termes ordinaris amb què es presenta arreu. Aquí hem de partir d'una qüestió prèvia: que la Nació catalana és colonitzada per l'Estat espanyol. Catalunya és un poble colonitzat per l'Estat espanyol. Aquesta colonització converteix el cas català en *una injustícia social col·lectiva*. Ho és ja l'explotació d'una classe social per una altra classe. És l'explotació d'un poble per un altre poble. Explotats amos i obrers, però aquests ho són doblement. Explotats igualment nadius i immigrants.

Així com hi ha classes explotades i classes explotadores, també hi ha pobles explotadors i pobles explotats. Quan un poble en conjunt és explotat, ho són totes les seves classes socials. Encara que, com sempre, el pes més feixuc recau sobre la classe treballadora.

Els socialistes ideòlegs consideren les reivindicacions de tipus nacionalista com un folklore enyoradís i tronat, o com un egoisme de grup, estret de mires, que es desentén de la qüestió social a l'interior i de la situació de les classes treballadores que no formen part del seu grup nacional.

Obliden que un nacionalisme en estat de demanda no és pas un romanticisme culturalista, sinó una imperiosa reclamació de justícia contra una escandalosa injustícia social col·lectiva. Lluitar per alliberar-se de la colonització no és pas un passatemps folklòric. La subjecció nacional ateny esferes molt més profundes que les folklòriques, car és una humiliació humana, una explotació econòmica i un condicionament social.

L'afany d'emancipació d'un poble colonitzat demana, simplement, que els homes i dones d'aquest poble puguin ésser amos de casa seva, perquè només a casa seva pot ésser cadascú verament lliure i respectat.

Quan els pobles naturals tenen reconeguda la independència, quan poden presentar-se davant del món amb llur propi nom i amb llur pròpia veu, és quan els homes d'aquell poble tenen un títol comú que els defineix exactament i és quan poden dir alguna cosa a l'exterior amb pretensions de fer-se escoltar.

Els pobles africans, amb poques teories però amb un instint molt fi, han comprès que l'alliberament social de l'home africà començava per l'alliberament nacional dels pobles africans i s'han llançat a la lluita nacionalista. Si els algerians, posem per cas, haguessin pensat en llur alliberament social sense esmerçar-se per endavant en l'alliberament nacional del seu país, no s'haurien alliberat mai no en la seva entitat nacional, ni en la seva condició social i humana. Hi haurà, però, més d'un català que gosarà dir, sense tornar-se vermell, que Catalunya no és una nació tan estrictament colonitzada com ho eren temps enrera la majoria dels països africans.

El fet que la Nació catalana sigui més rica i més civilitzada que la metròpoli que la colonitza, en lloc de treure gravetat al fet, n'hi afegeix. Ésser colonitzat per uns bàrbars fanàtics és més humiliant que ésser-ho per una gent més avançada. Aquest fet punyent hauria d'acréixer encara la consciència de la nostra dissort.

Tota injustícia col·lectiva és una injustícia política. Per això no podem reduir la qüestió política a una qüestió social -fórmula vàlida a l'inrevés- concretada, encara, en la qüestió econòmica. L'anomenada dictadura del proletariat a l'URSS, abans que una situació social és una situació política, en un Estat que no va dubtar a invocar el patriotisme eslau a l'hora de rebutjar la invasió hitleriana.

Només als Estats petits, fets a la mida de l'home, és possible una unitat bàsica de classe. En els grans Estats són molt diverses les mentalitats i les necessitats dels obrers dels diferents països que els integren, perquè pugui donar-se una vera unanimitat i una vera consciència de classe.

El perill que un petit país pugui ésser administrat en règim paternalista i caciquista per unes classes determinades que el tinguin com a propietat familiar, només és real als països endarrerits i sense una tradició democràtica. En països que encara no han arribat a la consciència nacional, o en països on ja s'ha perdut aquesta consciència. A Catalunya per ara no. A Catalunya la tradició és la llibertat. Ara, en una Catalunya espanyolitzada i provinciana, com la voldrien certs botiflers, tot fóra possible.

El cas és, però, que a Espanya és precisament l'Estat, el gran Estat plurinacional, qui ha provocat i mantingut l'endarreriment d'unes zones determinades. Cas típic, l'Andalusia feudal, poble destruït per la "Madre Patria". Això sí, poble molt lloat i explotat folklòricament, però destruït i feudalitzat, al cap i a la fi.

No és cert que els catalans vulguem desentendre'ns dels altres pobles de l'Estat espanyol. El que passa és que no podem influir, ni a Espanya ni enlloc, si primer no ens hem recobrat nosaltres mateixos. Atès que la "nacionalidad española" és una fal·làcia, sabem que *com a espanyols* no podem res, ni a Espanya ni a fora d'Espanya, perquè com a espanyols no som res. Per als catalans només hi ha una forma normal d'existència, individual i col·lectiva: ésser català. Per això ningú no ha d'estranyar-se que exigim per als Països Catalans allò que qualsevol poble de color exigeix: la independència.

Els comunistes espanyols us diran que el nacionalisme és un prejudici burgès. Però només el nacionalisme dels altres. A ells no els toqueu llur nacionalisme espanyol, feudal i imperialista.

Quant als comunistes catalans, fa l'efecte que només es diuen nacionalistes com a recurs, llur nacionalisme no passa d'un "sano regionalismo". Que resulti sa per a ells, s'entén.

A Espanya, el mite de la unitat de la classe obrera espanyola per damunt de les diferències "regionals" és, per als comunistes, el substitutiu de "la unidad de los hombres y de las tierras de Espanya" dels franquistes. Els proletaris d'un poble colonitzador no formen part de la mateixa classe social que els proletaris del poble colonitzat, sinó que pertanyen a la casta colonitzadora.

La dictadura del proletariat a Espanya no aportaria, per si sola, cap alleujament del sistema colonial a Catalunya. El proletari espanyol enfront dels catalans sempre s'ha sentit dominador i colonialista.

Els pobles colonitzats són pobles proletaris en relació amb l'estat colonitzador, encara que la colònia, com en el nostre cas, tingui més vitalitat econòmica que la metròpoli, cosa que fa més insofrible l'explotació colonial. Per això tota revolució nacional d'un poble colonitzat té el caràcter d'una veritable revolució social. És la revolució d'un poble que fa de proletari contra un poble que fa de burgès. En conseqüència, en aquests pobles la lluita nacional precedeix a la lluita de classes.

La situació colonial de Catalunya respecte d'Espanya fa que tot moviment català d'emancipació nacional sigui igualment un moviment d'emancipació social.

L'explotació colonialista d'un país demana d'ésser dissimulada o justificada. Quan el poble colonitzat és un poble subdesenvolupat, hom no diu que l'explota, sinó que el civilitza i el protegeix. Quan el poble colonitzat és un poble desenvolupat, civilitzat i culte, per justificar la colonització cal inventar motivacions ideològiques "capaces de proporcionar una plataforma jurídica des d'on tranquil·litzar la consciència dels col·laboracionistes del poble colonitzat i l'opinió internacional.

L'invent genial de Castella ha estat la idea de l'"Espanya Una" com a justificant de la colonització central dels pobles perifèrics peninsulars. Idea que, paradoxalment, hom no fa extensiva a Portugal, ni a Andorra, ni a la Catalunya del Nord, ni a l'Euskadi del Nord. Es veu que la sacrosanta, la intangible Espanya s'estira i s'arronsa. No fem catalanisme per defensar els interessos dels capitalistes catalans, però sí els interessos de tots els catalans. La burgesia catalana, sempre que no ha volgut pagar correctament els seus obrers, ha hagut de gratificar generosament guàrdies civils.

La burgesia catalana coincidí amb els governs de Madrid a considerar el moviment obrer i les commocions que comportava, no com a fenòmens inherents a una crisi de creixença, sinó com a simple i defensiva qüestió d'ordre públic. Aquest error de la nostra burgesia va privar, com a causa inicial, que l'obrerisme català s'integrés al catalanisme.

L'Estat espanyol ha emprat sempre la qüestió social com a instrument de política anticatalana. Ha fomentat la convulsió social a Catalunya per després poder presentar-se com a pacificador davant de les classes conservadores. A Espanya, totes les classes socials, capitalistes i proletàries, pensen igual respecte a la nació catalana. Tots se senten propietaris d'Espanya; dominadors, conquistadors, colonitzadors. Si els catalans fóssim prou ben nascuts, tots pensaríem igual respecte d'Espanya.

Tota solució del problema social que s'intenti a Catalunya, serà per força parcial, interina i ineficaç, perquè el fons de la qüestió no és social sinó polític.

És un error voler separar els problemes econòmics i socials dels polítics. Tot allò que afecta la societat afecta la vida política. La política acompanya el desenvolupament de la cosa pública, com l'ombra al cos mentre hi ha llum. Només en apagar-se el llum de la llibertat esdevé necessària la política. Per això els països més sensibles a les qüestions socials no són pas aquells on la injustícia és més palesa, sinó aquells on les masses tenen més consciència política.

El fons de la qüestió social és un problema de llibertat, per tant, un problema polític. Des del moment que l'obrer va començar a tenir vot en el sufragi universal, la qüestió social ha entrat plenament en el domini de la política. Per això el primer pas de les dictadures per estroncar la marxa de l'obrerisme pel camí de les seves reivindicacions socials és privar l'obrer de votar en política i substituir la política per succeïments puerils, com per exemple, la futbolització de les masses.

A Espanya tot ho ha fet l'estat. A Catalunya tot ho ha fet la iniciativa privada a desgrat, i de vegades en contra, de l'estat. És que tenim una visió distinta del poder, de l'economia i de la qüestió social, conseqüència d'una distinta visió política. Aquí partim del poble (democràcia), allà parteixen del poder (dictadura). Per això necessitem una solució catalana per als problemes catalans.

La diversitat de punts de vista es fonamenta en una diversitat física real dels països, diversitat que crea necessitats distintes i reclama solucions -polítiques, econòmiques i socials- diferents. Aplicar solucions iguals a països tan diferenciats, és una injustícia i un fracàs. En el cas d'una estructuració socialista als Països Catalans, el nostre socialisme no podria ésser calcat del socialisme espanyol. Ells es decantarien fatalment per un socialisme d'estat, a nosaltres ens sortiria un socialisme democràtic, de base.

La nostra manera diferenciada de pensar en la qüestió social dimana, no de l'especulació i el càlcul, sinó de la nostra consciència nacional catalans. I aquesta consciència és el resultat d'una situació geogràfica, d'una història, d'una cultura, d'un parlar planer i dialogal, d'uns hàbits parlamentaris i pactistes. Treballar per mantenir i reforçar aquesta nacionalitat en tots els seus aspectes, compresos els espirituals, és treballar per mantenir la supervivència d'un poble democràtic, antifeixista i antifeudal. [Després, però, vindran quatre snobs i ens diran que fer nacionalisme és de burgesos.]

Quan un poble és vençut i colonitzat, són vençudes i colonitzades totes les seves classes socials. Obrers i burgesos hauran de treballar per un mateix amo: l'estat opressor foraster, amb el seu exèrcit i la seva burocràcia centralitzada. I no s'hi val a passar-se a la banda del vencedor per considerar-se alliberat. Els qui es passen al vencedor són doblement vençuts: en la carn i en l'esperit.

La tradició catalana és la llibertat, en contrast amb el servilisme tradicional d'Espanya. Per això el catalanisme és progressista per naturalesa. Combatre el nacionalisme català és combatre la llibertat i afavorir la reacció més tenebrosa.

Catalunya ha de cercar en si mateixa la solució del seu problema social, sigui quina sigui la forma política i social que adopti. No solucionarà el problema un socia-

lisme rus o xinès. Ni un socialisme espanyol. Caldrà un socialisme -o el que sigui- català. Només una solució catalana és viable a la nació catalana.

El socialisme estatista, no democràtic, només pensa a alliberar "l'home economicus". El nacionalisme té un sentit de llibertat que intenta alliberar tot l'home, integrat en una comunitat alliberada políticament i socialment.

Quan el socialisme esdevindrà nacional a cada país, deixarà d'ésser una utopia i un pretext, i entrarà pel camí d'esdevenir realitat.

No hi ha igualtat de drets on no hi ha equilibri de butxaques. Els nacionalistes volem una pàtria per a tothom. Per tant, el nostre socialisme serà conseqüència del nostre nacionalisme.

Perquè el nostre nacionalisme no és principalment ni solament un sentiment. Les muntanyes, els rius, la mar blava, el cel radiant... tot això ha ajudat a fer la pàtria catalana. Però la pàtria no és això. La pàtria -ja ho hem dit- són els homes.

La llibertat és un bé primari de l'home com a tal. Sense llibertat no hi ha possibilitat de gaudir drets ni de complir deures responsablement. Sense llibertat no hi ha responsabilitat no hi ha persona humana.

Un home a qui han privat la llibertat externa, pot continuar essent un home, mentre interiorment no renunciï a la llibertat. L'home que es resigna a renunciar a la llibertat és una bèstia. El poble que ha renunciat col·lectivament a la llibertat és un parc zoològic.

La llibertat és l'única utopia eternament desitjable.

Hi ha molts problemes de llibertat al món, moltes injustícies a reparar. I a cadascú li toca una tasca immediata en el moviment de reparació. Per als catalans el problema és aquest, el que tenim a casa: la situació de Catalunya dintre de l'Estat espanyol. Si no som capaços de patir pel nostre problema, val més que callem pudorosament sobre els problemes dels altres.

La independència, per als pobles, de vegades sembla de moment un mal negoci, des del punt de vista econòmic. A la llarga, però, resulta l'únic negoci seriós i reditiu.

En el camp de l'economia, el negoci màxim que pot fer un país és la seva independència política. Això els negociants catalans no ho han sabut veure, perquè mai no han plantejat una economia a llarg termini.

Diuen que les fronteres actuals dels estats són per defensar la independència dels països. Però aquestes fronteres no han pogut preservar cap estat del colonialisme econòmic.

El capital no té pàtria. La classe obrera teòricament tampoc. Però així com el capital pot dominar i colonitzar països, prescindint de tota idea nacionalista, l'obrer, subjecte de classe, no pot emancipar-se si no emancipa primer el seu país. El nacionalisme, en els països colonitzats, és el pressupòsit necessari per a l'emancipació obrera.

Encara està per demostrar que l'estat nacional -si és verament nacional- sigui una creació del capitalisme. El capitalisme pot haver creat estats, però no nacions. Quan va desenvolupar-se el capitalisme, les nacionalitats ja estaven ben afermades. El capitalisme, de cara als mercats i al proteccionisme econòmic, més aviat crearà es-

tats imperialistes que no pas nacions. La nació no l'ha inventat ningú, és un producte de la història.

La història moderna demostra que el capital s'internacionalitza més fàcilment que el socialisme. Encara no coneixem cap règim socialista que hagi afluixat el seu nacionalisme, ans al contrari.

El fet que a Catalunya i a Euskadi, les nacions més desenvolupades de l'Estat espanyol, s'hi hagi produït el nacionalisme amb més virulència que a Andalusia, país pobre, no demostra que el capitalisme engendri nacionalisme, Castella és un país pobre, i Castella és, sense discussió, el país més nacionalista de la península. Només que el nacionalisme de Castella és imperialista. És un nacionalisme en estat de digestió, mentre que els nacionalismes perifèrics són nacionalismes insurgents contra el domini colonial del centre; són nacionalismes en estat de demanda.

Ja hem dit que no podem separar la qüestió social de la política. Des del moment que les organitzacions de classe han volgut ésser convertides en instruments funcionals de l'estat, la unió de la política i l'afer social és ja irrevocable. Però la qüestió social té dos aspectes: l'econòmic i l'humà. Quan ens referim a l'aspecte econòmic com a únic determinant de la qüestió social, separem l'obrer de la política. Rebaixem l'obrer considerant-lo com a home de classe solament. No podem oblidar que la gran felicitat que gaudeix l'obrer els diumenges i en temps de vacances, és perquè aquells dies, alliberat de la feina, ha deixat de sentir-se momentàniament home de classe.

Per això l'obrer no en té prou d'una representació merament social, de classe. Li cal una representació política, humana. La prova és que els manobres d'una mateixa empresa, que tenen tots uns mateixos problemes econòmics i unes mateixes aspiracions socials, quan poden votar en polític, com a homes, moltes vegades voten diferent. Als països de dictadura -de dretes o d'esquerres- no solament han estat suprimits els partits polítics, sinó que, cosa més greu, ha estat suprimida la política.

Suprimir la política és suprimir la llibertat, és capar l'home.

La revolució de tipus únic no existeix. A cada país les circumstàncies i la idiosincràsia és diferent. Cada país ha de fer la seva revolució. Uns mateixos principis de valor universal, prenen a cada país formes peculiars d'acord amb la mentalitat, la cultura, les necessitats, les possibilitats i el tarannà de la gent. Això no vol dir, però, que la revolució social en un país no hagi d'ésser ajudada pels germans de classe dels altres països.

La primera revolució socialista del món fou a Rússia, país aleshores subdesenvolupat. Aquella revolució quedà institucionalitzada -estancada- en la dictadura del proletariat, que és, de fet, la dictadura del partit únic.

La segona fou a Catalunya el 1936, país industrialitzat. Durà trenta mesos. És el primer exemple de revolució socialista descentralitzada, dirigida des de la base.

El 1945 hi hagué les revolucions de l'Est d'Europa, més o menys imposades, segons el patró rus. Al 1950 hi ha la revolució de Iugoslàvia que s'apartà d'aquell model.

Decapitat al 1939 l'assaig de revolució catalana, no podem calibrar-ne els resultats. Sí, però, que hem de tenir en compte la seva originalitat autòctona. Quan nosal-

tres fem socialisme no copiem: fem el nostre socialisme. Voler per a Catalunya una revolució espanyola, és no voler la revolució. Els catalans farem la nostra revolució social en català o aquesta revolució serà una enganyifa més de l'Estat espanyol, centralista, militarista, burocràtic, opressor per naturalesa.

L'home totalment despolititzat amb prou feina si existeix. Qui diu que no s'interessa per la política, ja s'ha definit políticament: és un partidari del "statu quo", de l'ordre o del desordre establert. Instal·lat, encara que sigui passivament, en el sistema, és pràcticament un partidari de la situació.

En els règims dictatorials, aquests homes i dones que diuen que no volen fer política, són el suport més ferm de la dictadura.

Un home i un poble que accepta, en el seu interior, una dictadura són pràcticament un home i un poble suïcidats. L'heroi és l'home que s'ofereix tot ell a la pàtria. El dictador és l'home que ofereix tota la pàtria a ell tot sol. El futbol -i l'esport en general- ha esdevingut un instrument eficaç de la dictadura franquista. Ja que al súbdit no li és permès d'actuar com a "espanyol" en el camp polític –ésser "espanyol" no és una acció, sinó una passió (una víctima)– hom li permet d'esbravar-se amb la vàlvula d'escapament que és l'esport.

L'home "espanyol" –suposant que aquest tipus existís– ha de sentir-se representat per una "selección nacional", com a compensació de no poder sentir-se representat políticament als municipis, als sindicats o a les "Cortes del Reino". Magra consolació a ús de subnormals.

Per a l'home català, la solidaritat "espanyola" que pretén crear l'esport a base de "selecciones nacionales", resulta un mal calçador per fer-li entrar el sabatot de la "solidaridad espanyola" política.

L'equivocació de tots els totalitarismes és d'aspirar a un règim polític perfecte, que rutlli amb la precisió d'una màquina. Venturosament, el règim perfecte no existeix. No pot existir ni seria gens decent que existís. Voldria dir la fi de l'home.

El règim és per a l'home, no l'home per al règim. El règim millor no és pas aquell en què l'home ha de fer més poques coses, perquè l'administració ja li dóna tot fet i pastat; sinó aquell en què l'home pot fer més coses. El règim millor seria el que fos menys règim. L'estat millor, el que fos més poc estat, i en el qual l'home fos el màxim possible d'home.

L'estat és incapaç de crear. Totes les grans obres –i àdhuc tots els grans disbarats– han estat pensades i realitzades per l'home.

El règim ideal seria aquell que fos viscut naturalment, inconscientment pel poble, el que ningú no pensés que es pot canviar.

Però per això cal l'estat nacional. Només quan una cultura es troba vivint folgadamente sense dogals colonialistes, pot ensopegar el règim polític adequat.

Propugnar un canvi d'estructures socials i econòmiques a Catalunya, sense començar per foragitar-ne la dominació imperialista espanyola, que és el suport de tota opressió, és no voler sincerament tal canvi d'estructures.

La dictadura franquista ha donat als Països Catalans llum verda a la publicació de moltes obres marxistes de caire internacionalista, per desvirtuar el nacionalisme català. És un nou procediment lerrouxista del nacionalisme espanyol.

Els marxistes diuen: tothom qui ven els seu treball a Catalunya és català. Anem a pams. Aleshores els policies i funcionaris forasters que també venen llur treball a Catalunya també serien catalans. Qui treballa a Catalunya amb mentalitat de català, és català. Qui hi treballa amb mentalitat espanyola és un colonitzador indecent.

Entre els intel·lectuals del nostre país, hi ha hagut la moda d'averkonyir-se de no dir-se marxista. ¿Quan ens averkonyirem de no dir-nos catalans per damunt de tot?

"El proletariat no té pàtria", diu el Manifest Comunista. Però hauria de tenir-la, perquè té dret a tenir-la. No per fer-ne un castell feudal des d'on desafiar les pàtries dels altres -cosa que Rússia no s'ha pas estat de fer-, sinó per usar-la com a base i instrument de la seva promoció social, cultural i humana, des de la qual pugui parlar de tu a tu amb els homes de les altres pàtries i de les altres cultures. Car l'obrer no està condemnat a ésser un apàtrida ni un acultural. Quan l'obrer, en un país nacionalment independent, sent que no té pàtria és perquè aquesta pàtria es troba dominada per una altra classe social. Aleshores li cal desbancar aquesta classe i conquistar per a ell la pàtria.

Però quan, a més a més, el seu país és colonitzat per un altre país -cas de Catalunya-, aleshores l'obrer és doblement explotat; ha de treballar per la seva burgesia i per la potència ocupant.

Que no s'enganyin els partidaris de la dictadura del proletariat: tota forma de poder, àdhuc democràtic, per necessària i mitigada que sigui, limita l'home. I, no cal dir-ho, qui més pateix d'aquesta limitació és l'home obrer.

Per això cal sempre que el poder de l'estat sigui reduït al mínim possible.

La força ordenancista del poder ha d'ésser contrarestada per una organització de base.

El poder no ve de l'estat, sinó de la comunitat. La centralització del poder és l'enemic.

Una federació en cadena, partint de la base, és la solució.

Diu Federico Urales: "El comunisme primitiu (no el posterior) fou obra de la generositat i del sentiment..."

Contràriament, el col·lectivisme procedeix de la rebel·lia, de la independència, i porta en la seva composició bona part d'egoisme". Segons Urales, als obrers andalusos, més generosos, els preocupa la igualtat; en canvi els obrers catalans, poble independent, lluiten per la llibertat.

Això és molt explicable. L'esperit d'independència dels catalans ha estat aguditzat per uns quants segles d'opressió nacional, que han engendrat una molt raonable malfiança envers l'estat. Per això als catalans ens abelleix més el col·lectivisme que el comunisme.

Aquest, a Espanya, sempre serà estatal, centralista, colonitzador.

Si cal disminuir l'estat a la seva mínima expressió possible, no cal dir com és imprescindible de disminuir l'Estat espanyol.

L'Estat espanyol només seria tolerable organitzat com una federació en cadena, partint, com ja hem dit, de la base, tant en el camp polític com territorial, administratiu, empresarial, social i econòmic.

Entre autoritaris i llibertaris, els catalans som llibertaris. Només l'organització de la llibertat podria liquidar les subversions.

Reivindicació social i reivindicació nacional són dos moviments que no poden destorbar-se, ans han d'ésser complementaris. Als Països Catalans representen, plegats, la revolució total.

Els governs de Madrid sempre han emprat el moviment obrer català com a arma contra el moviment nacionalista, de manera que moltes vegades l'esperit revolucionari dels obrers de Catalunya ha estat un instrument eficaç en mans de l'anacrònica reacció espanyola. Cal anar a la reivindicació total catalana, que comprèn tant l'esperit nacional com el social.

El lerroxisme espanyol pretén de separar i fer enfrontar la reivindicació nacional i la reivindicació social, per tal que no triomfi ni l'una ni l'altra.

La visió equivocada que tenen del catalanisme molts joves universitaris d'avui, quan consideren el nacionalisme com una ideologia burgesa, els l'ha donada la formació alienant a què estan sotmesos per la dictadura que diuen detestar.

Són criatures del franquisme. El sistema els permetrà prou d'ésser marxistes internacionalistes, amb tal que no siguin catalans nacionalistes. Sempre el "primero roja que rota".

Els qui titllen de burgesa la cultura catalana i el catalanisme, no volen adonar-se que totes les privacions de llibertat, totes les tiranies, totes les depredacions que hem sofert en aquest país han estat fetes en nom de la democratíssima cultura espanyola, i no pas en nom de la nostra cultura.

L'Espanya unitària i centralista és una Espanya de dretes, en el sentit pitjor de la paraula. Dretes, no com a l'opinió política sempre respectable, sinó com a casta. D'aquí ve que el ver nacionalisme català, per més que inicialment hagi tingut uns inicis culturals propis de gent cultivada i situada socialment, acabarà fatalment a l'esquerra política i social.

Els nacionalismes a l'Estat espanyol representen la vera subversió, i la subversió no és mai burgesa. Si tot allò autòcton que val alguna cosa, és titllat de burgès, no seria això fer un elogi indirecte però rodó a la burgesia? Aleshores potser que serien il·lògics joves protestataris que, passada la rabiola generacional, es passen a l'alienació burgesa.

Tota cultura és d'extracció popular, d'elaboració intel·lectual i de finançament crematístic, sigui feudal, burgès o estatal.

Quan l'estat, que té la responsabilitat del manteniment de tots els valors espirituals que abasta la seva àrea de jurisdicció, es nega a finançar una cultura, cal acudir al mecenatge.

Passa, però, que el mecenatge de la cultura catalana s'ha reduït sempre a unes quantes individualitats, de manera que no podem parlar d'un mecenatge de la burgesia com a classe. L'anomenat mecenatge de la burgesia catalana és un tòpic.

No és decent que critiquem una classe social pels pocs encerts esporàdics que hagi pogut tenir. La critiquem per la seva deserció massiva, per haver-se passat corporativament al franquisme, per haver substituït la llengua dels seus passats per la de les seves minyones de servei.

En contra de tots els tòpics, la catalanitat l'ha aguantada sempre el poble i la classe mitjana pobra.

A les èpoques dificultoses per a Catalunya, la burgesia i molts intel·lectuals desertaven de l'idioma, i són les classes populars qui el manté. Intel·lectuals i burgesia quan es descatalanitzen ho fan conscientment. El poble, en tot cas ho farà inconscientment. El poble no es descatalanitza mai: el descatalanitzen.

Les classes poderoses, que passen de vegades per defensores del país, quan convé a llurs interessos es passen a l'enemic. En canvi les masses populars, que passen per internacionalistes, a l'hora de la prova defensen el país fins el darrer cartutx.

El fenomen més evident de la frustració i anacronisme d'una gran part de la burgesia catalana -salvem les honrosíssimes excepcions- és la necessitat que ha sentit de diferenciar-se en alguna cosa del poder, del seu poble. I ho ha fet amb el recurs misèrrim d'adoptar la llengua dels espanyols. Aquesta trista opció denota en la nostra burgesia un esperit plebeu, gens aristocràtic. No hi porten res a la sang.

Han de distingir-se parlant espanyol els qui no tenen altre motiu de distinció.

No volem discutir amb els desertors -burgesos o no- la llibertat d'envilir-se; però cap desertor no pot negar-nos a nosaltres el dret de deixar-los de banda i de sentir per a ells un fàstic suprem.

El nazisme, el feixisme i el franquisme són productes de la burgesia europea, aquesta classe contradictòria que ha fet possibles ensems una cultura i una anticultura. Que ha pogut proclamar els Drets de l'Home i assassinar-los després.

La burgesia catalana feia nacionalisme a Catalunya i corria a rendir-se a Madrid quan perillaven els seus interessos de classe. Igualment com fan els marxistes, posaven la classe -la seva pròpia- per damunt de tot. La classe no té ideologia, només té interessos. És l'home qui té idees.

L'obrerisme català contra el nacionalisme català. Vol dir: els obrers catalans instrumentalitzats pel feudalisme central.

"El proletariat no té pàtria". I és la classe social que més necessita de tenir-ne. El capital tampoc no té pàtria. Però té el poder per comprar-se'n una quan li convé.

Entre els obrers catalans no hi ha obrers, sinó amos frustrats.

Els drets de l'obrer no estan pas per damunt dels Drets de l'Home, ans en són un complement, perquè l'obrer, abans que obrer és home. Per tant, almenys en una societat classista, si no pot arribar a una societat sense classes, ha de restar-li el dret d'emancipar-se, de canviar de classe social. Això potser no és gaire ortodox segons el marxisme, però és molt humà.

Entre els obrers també hi ha classes.

Els pobres no hi perdrien res amb la independència de la nació catalana. No tenen res a perdre. Però tenen molt a guanyar.

Al 1923 -i en d'altres ocasions- la burgesia catalana s'estimà més d'unir-se amb els militars, representants d'una potència estrangera, que amb els obrers de casa. Sempre s'ha estimat més pagar militars, guàrdies civils i pistolers, que no pas pagar els seus obrers, que li haurien resultat més barats i menys exigents.

En honor a la veritat, però, hem de proclamar ben alt que qualsevol burgès català és més liberal, més obert, més tolerant i més progressiu que tots els socialistes i comunistes espanyols plegats.

A l'URSS, les repúbliques federades gaudeixen del dret constitucional de sortir-se'n, si volen, de la Federació. Però només sobre el paper. El que és a la pràctica, no ja les repúbliques federades, sinó ni els estats satèl·lits no poden disposar de llur destí. No existeix el dret a la discrepància. El comunisme avui no pot ésser nacional -i convindria que ho fos- per allò de la unitat internacional de la classe proletària, de la qual el Partit Comunista de l'URSS se n'arropa la regència.

Podran haver-hi moltes nacions comunistes, però una sola classe obrera internacional que, traduït al rus, vol dir: un sol partit, una sola burocràcia, un sol exèrcit, una sola tirania.

A desgrat de tot, però, la tendència al nacional-comunisme, als països socialistes, és irreversible. Per això, en l'aspecte nacional, Hongria i Txecoslovàquia estan més bé que els Països Catalans. A nosaltres, àdhuc el denominador nacional ens és negat. No som satèl·lits d'Espanya, sinó possessió, colònia d'Espanya. Per a una nacionalitat, la condició més funesta del món és la de "región espanyola".

La idea nacionalista, en les nacionalitats en estat de demanda, és una idea progressiva i difícil. Pròpia de caps molt clars i de voluntats molt fermes. Per això, com tota idea difícil, li costa d'arribar a la massa, tot i que la massa d'un país ocupat porti el nacionalisme en el subconscient.

Les masses, sempre més reaccionàries del que sembla, es mouen amb una gran peresa mental. Necessiten, per ésser polititzades, alguna idea molt simple, generalment un anti.

Quan les masses d'un país ocupat arriben a identificar l'anti amb la potència ocupant, és quan esdevenen nacionalistes.

Els proletaris espanyols no han de témer res d'una República dels Països Catalans independent. Ni han de témer res tots els espanyols amants de la llibertat. Al contrari, hi trobarien un suport, un estímul i un aliat en la seva lluita contra la tirania endèmica d'Espanya.

L'emancipació nacional catalana seria el cop de gràcia contra les castes feudals espanyoles.

L'odi a Catalunya, sempre tan cultivat per l'Espanya oficial, encara que sigui sota la disfressa hipòcrita d'odi al separatisme, fou l'instrument unificador emprat per la reacció feudal durant la guerra del 1936-1939. I ha estat després l'instrument de domini social i polític, per part de les castes feudals, sobre tota l'Espanya, àdhuc damunt de l'Espanya castellana.

L'odi al separatisme és el daurat de la píndola de l'odi als catalans.

A l'odi al nostre poble hem d'agrair la guerra civil i els desastres de quaranta anys de dictadura franquista. En lloc d'esmerçar energies combatent el nacionalisme català, els pobles castellans valdria més que es dediquessin a vigoritzar llurs propis països, sense imperialismes ni complexos.

La primavera del 1939, quan el franquisme triomfant esborrava, "manu militari", tot vestigi d'autodeterminació catalana, esborrava també totes les conquestes obreres nascudes de la revolució social. L'obrerisme fou vençut juntament amb Catalunya. I Catalunya i l'obrerisme sofriren junts la sagnant persecució.

Sempre que Espanya ha vençut Catalunya, l'obrerisme català també ha estat vençut. Per a l'home català, i sobretot per a l'obrer català, el primer enemic ha estat sempre el mateix: l'Estat unitari espanyol, instrument de domini polític, econòmic i social.

Nacionalisme català. Idees i pensaments de Mossèn Josep Armengou, pàg. 31-49.

